

Студентски практики

ЖЕНИТЕ В СЕКТОРА ЗА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

РОЗАЛИЯ ГЪЛБОВА

Розалия ГЪЛБОВА е студентка в УниБИТ, 3-ти курс Национална сигурност. Понастоящем е стажант в списание Национална сигурност.

Резюме: Възприемането на жените като ценен актив и насърчаването на различността в сектора на сигурността и отбраната е гаранция за по-доброто разбиране на сложните проблеми и разработването на адекватни иновативни решения.

Реален мир и стабилност могат да бъдат постигнати чрез осигуряване на конструктивно и изразително участие на жените в реформата на сектора за сигурност на дадена страна и реформата цели да доведе до трансформация на институциите към по-голям професионализъм и

отчетност, като равнопоставеността на половете следва да се превърне в част от нея и да бъде мерило за устойчивостта ѝ.

Предстои да се преодолеят много бариери като несъвършенствата в самите структури и минали в мисловната нагласа и културата.

Ключови думи: жени, мир, сигурност, отбрана, Резолюция 1325.

WOMEN IN THE SECURITY SECTOR AND DEFENSE

ROZALIA GALABOVA

Rozalia GALABOVA is a student at UniBIT, 3rd year National Security. He is currently an intern at National Security magazine.

Abstract: The perception of women as a valuable asset and the promotion of diversity in the security and defense sector is a guarantee for a better understanding of complex issues and the development of adequate innovative solutions.

Real peace and stability can be achieved by ensuring the constructive and expressive participation of

women in the reform of a country's security sector; and the reform aims to lead to a transformation of institutions towards greater professionalism and accountability, and gender equality should be become part of it and be a measure of its sustainability. Many barriers have to be overcome, such as imperfections in the structures themselves and shortcomings in attitudes and culture.

Key words: women, peace, security, defense, Resolution 1325.

Идеята за феминизация на армията се заражда във Великобритания още през 1653 г. През 1895 г. в Канада за първи път наравно с мъжете без никакви ограничения в армията започват да служат и жени. В Италия едва през 1999 г. е приет закон, който разрешава на жените да служат във въоръжените сили. Отвъд Океана от 2,2 млн. войници и офицери на САЩ, които са участвали във войните в Ирак и Афганистан, повече от 255 000 са жени.

Мария Атанасова е първата българка граждански пилот, както и първата жена командир на самолет тежък тип в света. Тя е и първата в историята на летище Хийтроу жена пилот, която приземява тежък пътнически самолет-в случая ИЛ-18 със 73 пътници на борда, и то в мъгла.

Споровете за това дали нежната половина на човечеството трябва и може да взема оръжие в ръце и заедно с мъжете да излиза на фронтовата линия върви отдавна сред военните експертни кръгове и политическите среди.

Как може разнообразието в човешките ресурси, интеграцията на жените, техният опит и квалификация да допринесе за обогатяването на структурите за национална и международна сигурност? Има ли „стъклен таван“ в българските въоръжени сили, който да пречат за кариерното развитие на жените? Или всички нормативни и фактически бариери са премахнати? Битуват ли все още предразсъдъци и стереотипи?

Необходимо е създаването на постоянно действаща система, която да разшири възможностите на жените да допринасят със своя потенциал за сигурността във военния, и гражданския сектор.

Двудневна международна конференция на тема „Жените, мира и сигурността. Какво правят и защо е от значение“ се проведе в Централния военен клуб. Форумът беше организиран от Атлантическия клуб в България и Сдружението на жените военнослужещи под патронажа на министъра на отбраната и със специалната подкрепа на НАТО. Тя беше посветена на 15-та годишнина от гласуването на Резолюция 1325 в Съвета за сигурност на ООН.

Специален гост на форума беше Омар Берзинджи, заместник-министър на външните работи на Ирак. Форумът получи поздравителен адрес от вицепрезидента Маргарита Попова.

В словото си при откриването на конференцията министърът на отбраната Николай Ненчев подчерта, че трябва да се създаде една постоянно действаща система, която да разшири възможностите на жените да допринасят със своя потенциал повече за сигурността както във военния, така и в гражданския сектор. Министър Ненчев посочи, че в Министерството на отбраната се работи и по трите приоритета на резолюцията, които включват участие, защита и превенция. В българските въоръжени сили е наложена нулева степен на толерантност към нарушенията на нормите на етичния кодекс. Що се отнася до превенцията, ще се работи по-тясно със Сдружението на жените военнослужещи, посочи министърът на отбраната.

Мариет Шърман, специален представител на генералния секретар на НАТО за жените, мира и сигурността, постави акцент върху това, че трябва да приемем скоростните промени в сферата на сигурността. Несигурността по границите на Алианса и вътре в тях е очевиден факт, каза тя. По думите ѝ, когато кризата дойде близо до нас, рефлексът ни кара да стесняваме гледната си точка. Досегашни-

ят ни опит и опитът от прилагането на Резолюция 1325 трябва обаче да ни убедят, че в такива случаи е необходимо да разширяваме мирогледа си посочи Шърман. Трябва да разширяваме обсега на мисленето си, да откриваме повече аспекти, за да можем да вземаме най-правилните решения. Това става с разглеждането на всички аспекти на даден проблем. Целта на НАТО е да катализира този процес.

Според Шърман равнопоставеността е ключов въпрос за Алианса. Затова трябва да бъдат изработени всички инструменти за осъществяването на всички политики. Не трябва нито един талант да остане неприобщен, подчерта тя. Трябва да се намират най-практичните стъпки, за да бъдем ефективни. Трябва да бъдем и иновационни, каза още тя. Мариет Шърман още в приветствието си пред форума заяви, че трябва да се насърчава по-голямото участие на жените в структурите на въоръжените сили.

Командирът на Военноморските сили контраадмирал Митко Петев разгледа предизвикателствата пред жените военнослужещи във ВМС. Той каза, че трябва да имаме предвид различията. Те могат да ни обединяват така, както нищо друго. Въпросът е да ги използваме правилно.

Във ВМС жените работят като военни и цивилни. Като военнослужещите са 10 %, а цивилните - 48. Тези цифри сами по себе си са доказателство за равнопоставеността във ВМС. Във военноморските сили за първи път влизат жени през 1951 г.

Жени във ВМС има и в трите йерархични пространства – офицери, старшини и матроси. Жените офицери, които навлизат на корабна служба, са от Випуск 1992 г. на Националния военен университет. През 1998 г. завършват и първите възпитанички на Военноморското училище. Те са обучавани по радиотехнически и комуникационни системи, както и по корабни машини и механизми. През 2009 г. завършват и първите

момичета по специалността „Корабоводене“. Това вече е командирски профил. Там се обучават бъдещите командири на кораби – област, която е предизвикателство както за жените, така и за мъжете. Жените офицери в момента са 10 %. Първите жени старшини са 21, завършили Мичманското училище. Техният статус днес е много различен. Сега 7 % от всички старшини са жени, но те са и в корабните екипажи. Те са на борда на декларираните сили, участват успешно в мисиите – място, където присъствието им е най-видимо.

Жените матроси са 13 %. Първите жени матроси са приети през 2001 г., когато започва професионализацията на Българската армия и завършва напълно през 2006 г. Първите професионални матроси са от 2000 г. Кариерното развитие на жените във ВМС следи логиката на развитието на всеки военнослужещ и съотношението е почти равно. Всичко зависи от знанията и уменията.

Дискриминацията, независимо по какъв признак, е ненужно и излишно нещо, подчерта контраадмирал Петев. Ние не можем да се лишаваме от качествата, които притежават жените и от приноса им в сигурността само поради някакви предразсъдъци, допълни той. Военноморските сили правят всичко възможно участието на жените военнослужещи да бъде все по-видимо. Последните социологически проучвания показват, че през последните пет години е нараснал броят на привържениците на феминизацията на ВМС и сега той е 51 на сто. Повече са станали и привържениците на увеличаването на броя на жените във ВМС. Според командира на ВМС жените въвеждат дисциплинарен процес в мъжката среда на корабния екипаж. Те мотивират и здравословното съревнование и вече са на предната линия на екипажите.

Женското участие в Българската армия е едно от най-високите в Европа, но все още над 92 % от жените – военнослужещи са представени в най-ниските нива на въоръжените сили – редници и сержанти.

„В Българската армия безспорно служат амбициозни, съпричастни и смели жени военнослужещи, които отстояват своите принципи, развиват се, усъвършенстват своите възможности и служат рамо до рамо със своите колеги. Жените в Българската армия ежедневно се доказват в професията си, всяка успешна на длъжността, която заема“, категорична е Мария Крашевска-председателят на УС на Сдружението на жените военнослужещи.

Сдружението на жените военнослужещи е учредено на 19.12.2006 г. Има подписано споразумение с МО от 10.07.2007 г. Неговата цел е издигане престижа, социалния статут и обществения авторитет на жените военнослужещи и защита на общите им интереси в съответствие със Закона за отбраната и Въоръжените сили.

Това е втората неправителствена организация във Въоръжените сили след БОЛ „Раковски“.

Сдружението на жените военнослужещи категорично се обявява против създаване на негативен образ на българския военнослужещ пред обществеността и противопоставянето му срещу колегите, партньорите и държавните служители, осъществяващи дейности по охрана на съдебната власт, от състава на главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР, ДАНС, НСО, „Държавна агенция „Разузнаване“ и др.

Жените военнослужещи се обявяват за ясни и прозрачни реформи във Въоръжените сили на Република България, касаещи кадровото развитие и социалното осигуряване на военнослужещите, предприети на основата на задълбочен анализ (в т.ч. опит на страните-членки на НАТО). Те настояват за принципен и последователен подход при реализирането на реформите и създаване на условия за провеждане на конструктивен диалог между ръководството и личния състав. Апелират в програмата за социално осигуряване и кадрово развитие на МО да бъдат съобразени всички проблемни въпроси, касаещи редниците и матросите.

На 10.12.2018 г. Съветът на ЕС прие заключението и Стратегическия подход на ЕС по Жени, мир и сигурност, които консолидират усилията на ЕС и неговите държави-членки по прилагането на Резолюция 1325 относно жени, мир и сигурност и свързаните с нея резолюции по темата.

Тези приоритети предвиждат насърчаване на участието на жените в процесите за предотвратя-

ване и разрешаване на конфликти, изграждане на устойчив мир, сигурност, защита на права на човека и осигуряването на ефективно правосъдие. Предвиждат се и ред дейности за осигуряване на всеобхватна защита на правата на жените, в това число осигуряване на равнопоставеност между жените и мъжете, противодействие на дискриминационните практики, предотвратяване на насилието по отношение на жени, сексуалната експлоатация, трафика на хора в ситуация на конфликти и др.

В изпълнение на тези приоритети от Стратегическия подход, ЕС провежда дейности за по-голямо включване и участие на жените в осъществяването на Общата външна политика и политика за сигурност (ОВППС) и Обща политика за сигурност и отбрана (ОПСО) на ЕС. Пример за това е стремежът за осигуряване на справедлив полов баланс сред персонала и ръководството на Делегациите на ЕС и ОПСО мисиите и операциите в трети страни.

За постигането на целите на Стратегическия подход на ЕС, понастоящем в рамките на Неформална работна група на Съвета се обсъжда изготвянето на План за действие на ЕС по Жени, мир и сигурност за периода 2019-2024 г. Планът за действие ще включва краткосрочни и дългосрочни приоритети, конкретни времеви рамки за тяхното изпълнение, очакван индикативен резултат и ще определи ангажираните с изпълнението му структури.

Стратегическата среда на сигурност е сложна, динамична и с трудно предвидими измерения. Новите заплахи и предизвикателства към сигурността изискват прилагането на интегриран подход за координация между трите нива на вземане на решения и изпълнение – стратегическо, оперативно и тактическо – в политическата и военната сфера. Това обуславя и необходимостта от професионалните кадри, които работят в областта на сигурността и отбраната, да притежават различни видове квалификация, знания и умения. Разнообразието в човешките ресурси, както и интеграцията на жените и техният опит и квалификация, допринася за обогатяването на структурите за национална и международна сигурност и отбрана с различни гледни точки и подход. Необходимо е да се въведат адекватни политики и практики на международно и национално ниво за стимулиране и пълноценно използване на човешкия капитал и талант. Използването на разнообразието и пълното му включване в процесите на стратегическото пла-

ниране, развиване на способностите и готовността на войските и силите ще засилят и подобрят стратегическата и оперативна ефективност на НАТО. В това отношение жените могат да допринесат за процеса на предоставяне на иновативни подходи за отбрана и сигурност, осигурявайки ценни гледни точки и опит. Те могат да играят решаваща роля при формулирането на политики, вземането на решения и прилагането им на стратегическо, оперативно и тактическо ниво във военната област.

Важността на участието на жените при разрешаването на конфликти, както и в процеса на укрепване на сигурността, придоби широка основа и международно признание през последните години. Сигурността и оперативните изисквания се нуждаят от силна политическа воля за създаване на устойчив процес за активно поддържане на политиката за предоставяне на равни възможности за професионална реализация като принос към сигурността както във военния, така и в гражданския сектор.

Ръководителите, отговорни за формирането на политики на най-високо стратегическо ниво, мъже и жени, трябва да бъдат в първите редици със своя пример и да предоставят правилната юридическа и политическа рамка, за да се подпомогне трансформацията в начина на мислене и да се осигурят равностойни възможности за професионално развитие.

ИЗТОЧНИЦИ:

1. Министерството на отбраната, Информационен център, Жените, мира и сигурността, Михаил Григоров, armymedia.bg, БЪЛГАРСКА АРМИЯ
2. Жени в небето – първите българки в авиацията, Елица Павлович, tomichetata.com
3. Банкеръ Daily, banker.bg
4. flsd.mod.bg, Международен проект, Полята на жените в сигурността и отбраната
5. Инвестор. БГ АД 2001-2020 bgonair.bg
6. БГлобал, bglobal.bg
7. Документ за обществени консултации по разработване на Национален план за действие относно жените, мира и сигурността, Human.Rights@mfa.bg
8. uniconbg.com Може би скоро и у нас жена - началник на генщаба
9. Russia Beyond България
10. bntnews.bg, Рекорден брой жени служат в бойните части на израелската армия
11. 16% са жените в армията, duma.bg
12. otbrana.com, Жените военнотружещи искат равни условия при пенсиониране на всички професии в сектор „Сигурност“